

MODÜL

06

Güvenli Sürüş Teknikleri

Takip ve durma mesafesi, kör noktalar, savunmalı sürüş, kötü hava, yorgunluk ve lastik patlamasında doğru davranışı öğrenmek.

9 konu slaytı • 2 soru

Araçta Güvenlik: Önle, Koru, Destekle

Aktif (1. derece)

- Kazayı önler: fren, lastik, direksiyon
- Far, sinyal, stop ve park lambaları
- Cam, silecek, cam suyu, aynalar
- Arka cam ısıtıcısı (buğu ve don önler), korna

Pasif (2. derece)

- Kaza anında ve sonrasında korur
- Emniyet kemeri, hava yastığı, koltuk başlığı
- Kapı içi koruma barları, çarpışma bölgeleri
- Yangın tüpü, ilk yardım çantası, cam kırma çekici

Sürüş destek sistemleri

- ABS: sert frende tekerlek kilitlenmez
- ASR / ESC: patinajı ve savrulmayı önler
- EBD: fren gücünü akslara dengeli dağıtır
- Retarder: aşınmasız ek yavaşlatıcı (otobüs, kamyon)
- AEBS, şerit ve yorgunluk uyarısı: uyarır, sürmez

Kaynak: Orijinal sunum · GSR2 (AB) 2019/2144, RG 27.04.2024/32529

Takip Mesafesi ve 2 Saniye Kuralı

KURAL / KAVRAM

Sürücü, öndeki aracı güvenli durabileceği mesafeden izler. Yaygın kural: hızın yarısı kadar metre. Tehlikeli madde taşıyanlar yerleşim yeri dışında en az 50 m bırakır. Kuru yolda binek araçta en az 2 saniye, otobüs ve kamyonunda en az 3-4 saniye.

ÖRNEK OLAY

Ankara-Konya yolu, 90 km/s otobüs

Hızın yarısı kuralı 45 m, 2 saniye 50 m, 4 saniye 100 m eder. Öndeki tır bir direği geçince şoför 'bin bir, bin iki, bin üç, bin dört' diye sayıyor. Dördü saymadan direğe varıyorsa çok yakındır; gazı bırakıp mesafeyi açar. Önüne araç girdiğinde mesafeyi yeniden kurar.

Akılda tut: Yağmurda süreyi iki katına, sis, kar ve buzda en az üç katına çıkar.

Değerlendirme sorusu 17

Durmayı gerektiren bir tehlikenin görülüp algılanmasından frene basılana kadar geçen sürede alınan yola ne ad verilir?

A Fren mesafesi

B Reaksiyon mesafesi ✓

C İntibak mesafesi

D Durma mesafesi

Cevap B. Reaksiyon mesafesi, tehlikeyi görmekle frene basmak arasında geçen sürede alınan yoldur. Durma mesafesi = reaksiyon mesafesi + fren mesafesi.

Durma Mesafesi Hesabı

KURAL / KAVRAM

Durma mesafesi = reaksiyon mesafesi + fren mesafesi. Reaksiyon mesafesi = hız (m/s) × tepki süresi. Fren mesafesi = $\text{hız}^2 / (2 \times \mu \times 9,81)$. km/s değerini m/s'ye çevirmek için 3,6'ya böl. μ yol tutuş katsayısıdır.

ÖRNEK OLAY

Bolu Dağı, 90 km/s giden otobüs

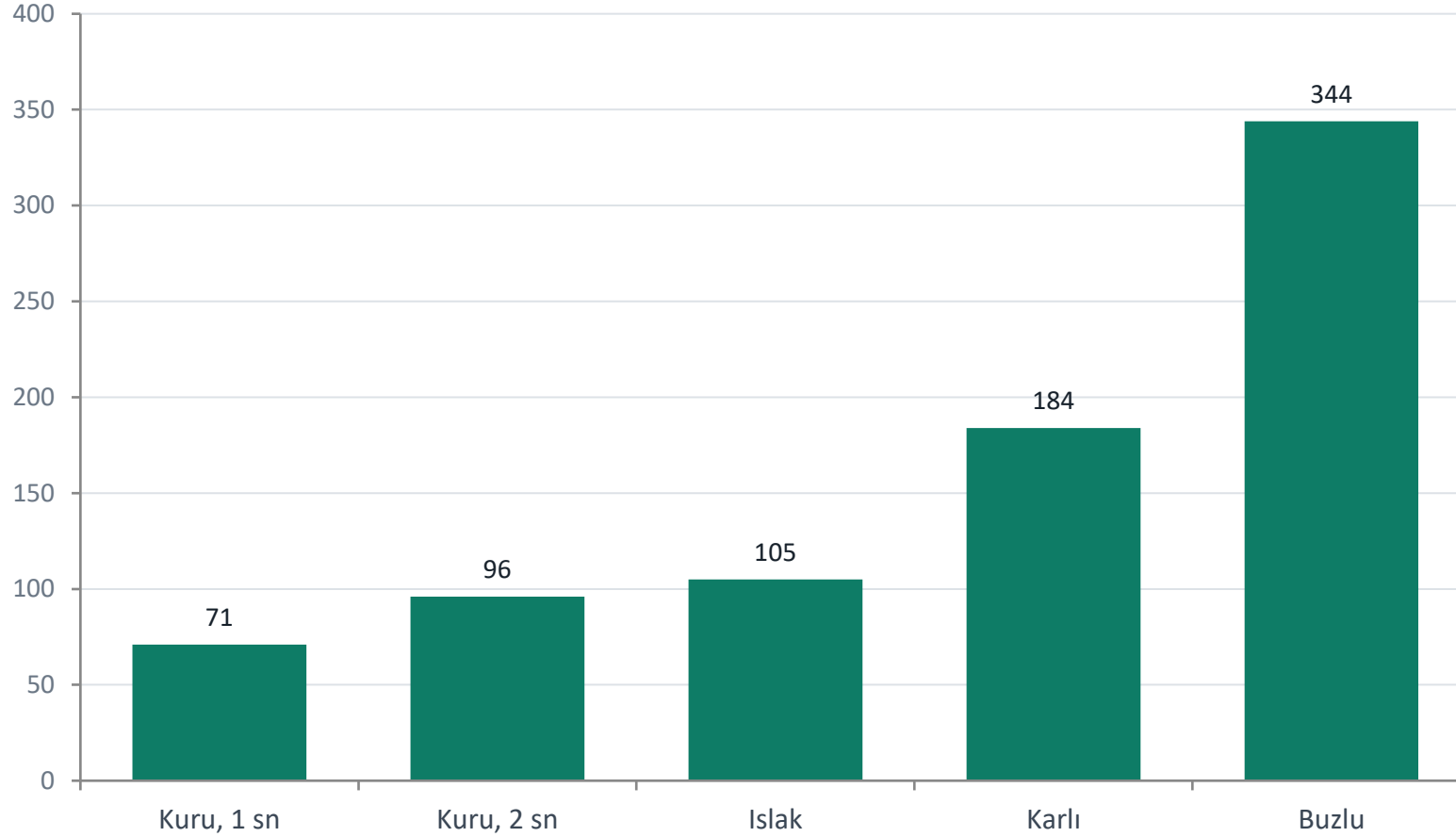
90 km/s = 25 m/s. Şoför tehlikeyi 1 saniyede fark edip frene basıyor: 25 m reaksiyon mesafesi. Kuru asfaltta ($\mu \approx 0,7$) fren mesafesi $25^2 / (2 \times 0,7 \times 9,81) \approx 46$ m; toplam ≈ 71 m. Yağmurda ($\mu \approx 0,4$) fren mesafesi 80 m'ye, toplam 105 m'ye çıkar. Telefona bakan şoförün tepkisi 2 saniyeye çıkarsa kuru yolda bile durma mesafesi 96 m olur.

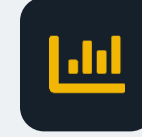
Akılda tut: Hız 2 katına çıkarsa fren mesafesi 4 katına çıkar.

Kaynak: Fizik formülü · Green (2000) Transportation Human Factors 2(3)

90 km/s'de Durma Mesafesi (m)

Kaynak: Hesap: $d = v \cdot t + v^2 / (2\mu g)$, $v=90 \text{ km/s}$, $t=1 \text{ sn}$; μ yaklaşık değerler

Aynı otobüs, aynı hız: Yol kayganlaştıkça ve dikkat dağıldıkça durma mesafesi 71 m'den 344 m'ye kadar uzuyor.

Otobüs ve Tırda Kör Noktalar

Sağ ön köşe

Kapı tarafında tamponun hemen önü ve sağ alt bölge görülmez. Yaya veya bisikletli burada kaybolur; kalkıştan önce ön ve rampa aynasına bak.

Sağ yan boyunca

Sağa dönüşte ve durağa yanaşırken motosiklet ve bisikletliler burada kalır. Sinyali erken ver, yavaş dön, sağ aynayı iki kez kontrol et.

Arka

Geri manevrada aracın arkasındaki birkaç metre görünmez. Geri görüş kamerası yoksa bir yönlendirici kullan.

Altın kural

Aynada şoförü göremiyorsan şoför de seni görmüyor. Ağır vasıtanın yanında uzun süre paralel gitme.

Kaynak: Güvenli sürüş eğitimi · GSR2 (kör nokta bilgi sistemi)

Savunmalı Sürüş

Öngörü

Yolu 12-15 saniye ilerisine kadar tara. Başkalarının hata yapabileceğini varsay ve tehlikeyi oluşmadan gör.

Kaçış alanı

Aracın önünde ve yanlarında boşluk bırak. Kapanacak bir boşlukta sıkışıp kalma.

İletişim

Niyetini erken göster: sinyal, far, gerektiğinde kısa korna. Göz teması kur ve görünür ol.

ÖRNEK Ankara-Konya yolunda Kulu girişinde 500 m ileride fren lambaları yanıyor. Şoför gazı hemen bırakıyor; frene sert basmasına gerek kalmıyor.

ÖRNEK Otoyolda tırla yan yana gitmek yerine biraz yavaşlayıp onun arkasına geçiyor. Böylece sağında da önünde de kaçacak yer kalıyor.

ÖRNEK Kavşakta yan yoldan çıkacak otomobilin şoförü telefonla meşgul. Otobüs şoförü hızını düşürüyor ve geçmeden önce göz teması bekliyor.

Kaynak: Savunmalı sürüş ilkeleri

Değerlendirme sorusu 18

Araç kullanırken eller direksiyonda nasıl konumlanmalıdır?

A

Direksiyon içten dışa tutulur, başparmak simidin üstünde olur

B

Direksiyon içten dışa tutulur, başparmak simidin altında olur

C

Direksiyon dıştan içe tutulur, başparmak simidin üstünde olur

D

Direksiyon dıştan içe tutulur, başparmak simidin altında olur

Cevap C. Eller saat 9 ve 3 konumunda, dıştan tutar. Başparmaklar simidin üstüne dayanır, içine geçirilmez. Koltuk, direksiyon ve aynalar araç dururken ayarlanır.

Olumsuz Hava Koşullarında Sürüş

Koşul	Ne yapmalı?	Takip
Yağmur	İlk yağmurda yol çok kaygan; su birikintisinde frenleme	En az 4 sn
Sis	Kısa far ve sis farı yak; görüş mesafesinde durabil	En az 6 sn
Kar ve buz	Kış lastiği ve zincir; gaz, fren ve direksiyon yumuşak	En az 6 sn
Köprü, gölge	Önce buz tutar; ani manevra yapma	Artır
Yan rüzgâr	Viyadük ve vadi çıkışında yavaşla, direksiyonu sıkı tut	Artır
Güneş, kamaşma	Güneşlik, temiz cam, güneş gözlüğü; hızını düşür	Artır

Kış lastiği zorunluluğu: şehirlerarası yolcu ve eşya taşıtları, her yıl 15 Kasım-15 Nisan (RG 04.10.2025/33037).

Kaynak: Kış Lastiği Tebliği (RG 04.10.2025) · 7574 s. Kanun (RG 27.02.2026)

Yorgunluk: Sabaha Karşı 03:00-05:00

KURAL / KAVRAM

Biyolojik saat gece yarısından sabaha kadar uykuya en yatkın döneme girer; en derin düşüş sabaha karşı 03:00-05:00 civarındadır. Daha hafif ikinci düşüş 14:00-16:00 arasındadır. 4,5 saatlik sürüşten sonra en az 45 dakika mola verilir.

ÖRNEK OLAY

Ankara-Trabzon gece seferi, 03:30

Şoför 4 saattir direksiyonda, otobüs Merzifon civarında. Peş peşe esniyor, iki kez şerit çizgisine kayıyor ve son tabelayı hatırlamıyor. Doğru karar: İlk güvenli tesiste durmak ve ikinci şoföre devretmek. Tek şoförse kahve içip 15-20 dakika kestirmek, sonra devam etmek.

Akılda tut: Camı açmak ya da müziği açmak uykuyu geçirmez. Tek çare durup dinlenmektir.

Kaynak: ERSO/AB Komisyonu Fatigue · RSA (İrlanda) · AETR sürüş süreleri

Seyir Hâlinde Lastik Patlarsa

Kaynak: Güvenli sürüş eğitimi